

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

Anul II. — No. 48.

7 Decembre, 1897.

OPRIREA ADUNĂRII DELA SIBIIU

Suvernul maghiar a oprit întrunirea alegătorilor români la Sibiiu, sub pretexte sofistice, vrednice de absolutismul unguresc.

Românii din Transilvania, în fața nerușinatei hotărâri a guvernului maghiar de a trece prin Cameră o lege de maghiarizare a numelor de sate și orașe, decisă a-și spune cuvântul lor în vr'o 50 de întruniri publice ce aveau să fie convocate pe rând în toate centrele românești. Întrunirile acestea erau să aibă caracterul de întruniri *electorale*.

Cea dintîiu fu convocată de către d-nii dr. *Ioan Rațiu*, *Ioan de Preda*, dr. *Calefariu* și *Ioan Droș* la Sibiiu pe ziua de Marți, 2 Decembre. Erau convocați alegătorii de naționalitate română din cercurile *electorale Cîșnădie*, *Cristian*, *Sebeșul-Săseșc*, *Nocrih* și *Sibiiu*.

Guvernul unguresc însă a oprit printr'un *uказ*, trimis autorităților din Sibiiu, adunarea și a dat ordine severe în toate comunele ca alegătorii români, mai toți *țărani*, să fie împiedicați cu orice preț a merge la Sibiiu.

Cu toate acestea peste 600 de țărani români din comunele învecinate cu Sibiiu au rășbit să intre în oraș unde dimpreună cu alegătorii români de acolo au făcut o

manifestațiune de protestare pe strade și pe piețele publice.

Atitudinea turciturii guvern dela Buda-
pesta a produs o mare iritațiune între Români, și după cum suntem informați, d. dr. *Rațiu* îi va convoca de nou la întrunire pe o altă dată.

E o ne mai pomenită volnicie fapta guvernului unguresc. El presintă Camerei un proiect de lege pentru maghiarizarea numelor toponimice. Proiectul produce o colosală indignare în cercurile tuturor naționalităților. *Sași*, poporul mititel și blind și «circumspect» din Transilvania, e cel dintîiu care se întrunește în meetinguri și protestează în potriva acestei infame măsuri de maghiarizare. Întrunirile Sașilor sunt încuviințate. Imediat încep Românii o analogă acțiune de protestare, dar imediat Maghiarii intervin și interzic ori și ce întrunire, oprind pe alegători să vină la oraș.

Și aceasta în contra dreptului de întrunire garantat în constituția Ungariei tuturor cetățenilor ei!

Dar tocmai aci residă ticăloșia procedurilor ungurești: dreptul de întrunire există, există chiar nelimitat pe seama *Maghiarilor* și a aliaților lor *Sași*; dar el nu există pe seama Românilor, a unei populațiuni de 3 1/2 milioane de suflete!

Secăturile din Camera din Budapesta aduc legi pentru desființarea națională a Românilor, dar spaima le intră în oase cind acești Români, cetățeni în patria lor, se provoacă la dreptul constituțional de întrunire și țin să-și rostească părerea lor, voința lor!

Apoi e o exagerare oare dacă li se zice Maghiarilor, că sunt un neam barbar de oameni? Că bărbații lor de Stat mai ales se folosesc de maxime politice moscovite? Că sunt mai răi de cât reprezentanții celui mai scârbos absolutism?

Rusia nu-i o țară constituțională; toată lumea știe, că acolo domnește absolutismul, bunul plac al guvernului. Dacă Polonezilor din Rușii nu le este permis a se întruni, nu te miri și nu te îndignezi din cale afară, pentru că Rusia, nu se laudă cu un constituționalism care nu există în țara lor. Ei sunt cel puțin cinștiți. Maghiarii însă, cari au sfruntarea de a-și lărși fălcile și de a plictisi lumea apuseană cu pretinsul lor respect pentru formele constituționale, ei cari ar avea pretenția de a fi considerați o nație pe aceeași treaptă de dezvoltare a sentimentului constituțional cu *Englezii*, — ei întrec pe Muscali și

toate formele absolutiste cunoscute până acum. Îi întrec, pentru că sunt *lași*. Ei n'au curajul de a da stărilor lor numele ce-l merită; ei n'au curajul de a recunoaște că sunt niște mici *despoți* ce trăesc din slăbiciunea Austriei și din orbirea Germaniei. Apoi dacă ei n'au curajul sa spună Europii că Ungaria este guvernată în mod liberal numai cind e vorba de Maghiari și în mod absolutist cind e vorba de nemaghiari, de imensa majoritate a populațiunii, o vom spune *noi*.

Atita datorie avem, și ne vom face-o. Vom pune *noi* în lumina lumii culte fără-delegile ungurești și confiscarea volnică a celor mai primitive drepturi constituționale ale fraților noștri. Vom arăta *noi* opiniunii publice culte destrăbălarea, minciuna și perfidia ce sunt la baza ficțiunii ce se numește Statul Maghiar. Pentru că e culmea cinismului să vrei să extermini o întreagă populațiune autohtonă, să-i tai toate arterele vieții sale politice, să-i pui lanțuri și să n'o lași să facă un singur act de apărare, și cu toate acestea tot tu să te fălești cu sentimente moderne constituționale!

ZEFIR HERESCU

Cu adincă părere de rău înregistrăm aici încetarea subită din viață a d. *Zefir Herescu*, fost profesor și director al liceului Sf. Sava și fost censor al «*Ligii pentru unitatea culturală a tuturor Românilor*».

Simbătă la 29 Noembrie, seara, d. Herescu venise la ora 8 1/2 în localul Ligii, unde comitetul central urma să țină ședință.

Abia se așeză la masă și luă în mână un ziar spre a petrece vremea pînă să se întrunească ceilalți membrii, și deodată ametește și cade după scaun. Mai mulți stu-

denți și funcționari de ai Ligii, ce se găseau față, îi dădură tot ajutorul posibil și obișnuit în asemenea împrejurări, dar zadarnic: în câteva minute d. Herescu își dete ultima suflare în minile Crătorului. D. doctor *Florea Teodorescu*, care se găsea într-o casă vecină, fu chemat de urgență, dar nu putu decât să constate încetarea din viață. Cauza acestei morți subite, se crede a fi fost ruperea vr'unui anevrism.

Știrea despre încetarea din viață a d-lui Herescu a produs o dureroasă emoțiune și regrete generale în toate cercurile cunoștințelor sale.

Zefir Herescu, licențiat în drept dela Paris, a fost numit profesor de matematică la gimnasiul «*Lazăr*» la 20 Februarie 1865, unde a funcționat pînă la 17 Maiu 1871, cînd a trecut la liceul Sf. Sava, unde a funcționat neîntreput pînă în Aprilie 1895, cînd s'a retras la pensie.

A fost, de asemenea, inspector general secundar, membru în consiliul permanent al instrucțiunii publice și mai mult timp director al liceului Sf. Sava.

Membru devotat al Ligii Culturale dela întemeierea ei, Herescu fu ales anul trecut censor al comitetului central executiv și și-a făcut datoria în chipul cel mai conștiințios și desinteresat.

Înmormîntarea a avut loc Luni, d. a. la orele 2, la cimitirul Bellu. Serviciul divin s'a făcut la Biserica Albă. A participat foarte multă lume, între care comitetul Ligii întreg, care depuse pe sicriu o cunună cu inscripția «*Liga Culturală neobositului luptător Zefir Herescu. Regrete eterne.*»

După terminarea serviciului funebru, d. *Mihai Vlădescu*, Președintele Ligii, a rostit următoarea cuvîntare în numele instituțiunii al cărei devotat membru a fost regretatul Herescu:

Fraților,

Cu multă durere îmi îndeplinesc trista datorie de a zice în numele Comitetului central al Ligii Culturale ultimul adio lui Zefir Herescu, același care fu unul dintre cei mai conștiințioși, cei mai devotați și cei mai modești membri ai săi. Securea nemiloasă a morții îl luă din mijlocul nostru în plină activitate, în plin exercițiul datoriei naționale pe care i-a impus-o patriotismul său calm, luminat, totdeauna sincer, totdeauna acelaș. Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor, ale cărei scopuri și a cărei întărire devenise obiectul întregii sale activități, fu și ultimul loc în care încetă vai, pentru vecie, activitatea sa. Și dacă, trista adunare, prin sentimentul cel provoacă între cei vii, se poate măsura golul rămas în urma celor dispăruți, ce asemănare între viața în veci regretatului nostru colăbaborator și între sentimentul durerii ce ne-a cuprins. Nu durerea aprinsă și turbulentă, care răscolește și turmentă întreaga fire, am simțit-o și o resimțim cu toții. Ci durerea liniștită, durerea constantă, cu atît mai egală și mai susținută cu cît e mai tainică, cu atît mai durabilă cu cît desvultă în noi toți regretele pline de tristețe și amărăciune pe cari le resimte ori ce om la disparițiunea unui adevărat *om de bine*, pe care le resimte ori ce cetățean la disparițiunea unui *adevărat patriot*. Așa fu, întristată adunare, și viața sa, model de viață cetățenească, model de viață familiară. Ea nu intră în categoria viețelor sgomotoase, în veci aprinse, în veci sbuciumate, care sgudue, aprind, mișcă și disloacă viețile din jurul său; ci fu exemplul viu și constant al vieții liniștite, al vieții de muncă, totdeauna onestă, totdeauna utilă. Astfel îl vedem pe Z. Herescu în cursul a 30 ani din viața sa ca profesor și director al liceului Sf. Sava, ca membru în consiliul permanent, ca inspector al

școalelor, instruind atâtea generații și cău-
tînd prin firea, prin caracterul și acțiunea
lui, să le insuflă odată cu cunoștințele, sen-
timentul datoriei, al muncii, al onestității,
al modestiei, și mai presus de toate al
iubirii de neam, al iubirii între ei. Astfel
il vedem acum în urmă, cînd, ajuns la
sfîrșitul activității sale profesionale își pune
întreaga sa activitate în serviciul marelui
cauze naționale pe care o reprezintă insti-
tuția lui iubită, Liga Culturală. Vai, nu știam
durerea amară ce-i era rezervată asocia-
țiunii noastre naționale. În fața însă a fa-
talității care nu alege nici nu cruță pe

nimeni, nu avem altă mîngiere decît cre-
dînța vie, că viața de muncă reală, onestă
și plină de modestie ce rar se mai vede,
va servi ca exemplu luminos pentru des-
voltarea a multor vieți similare, atît de
utile, atît de necesare conșolidării și des-
voltării trainice a națiunii noastre. Iar fa-
miliei sale învăluită de durere îi aducem
drept consolare doliul sincer, doliul adevă-
ratei dureri pe care-l îmbracă Liga Cultu-
rală și cu ea patriotismul sănătos și demn
al tuturor oamenilor de bine, al tuturor
Românilor cu iubire de neam.

MONARHIA AUSTRO-UNGARĂ

și

ECHILIBRUL EUROPEAN

(Urmare)

I.

deia cea mai clară pe care o aduci
dintr'o călătorie de studii din Austria
este, fără paradox, *că nu există o
Austrie*. «Aceasta nu e decît o ex-
presie geografică» se zicea odinioară, în-
tr'o celebră frază, pe o vreme cînd Austria
avea încă o aparență de unitate; dar nici
aceasta nu e adevărat; Austria nu este
decît o expresie diplomatică, o formulă a
protocolului european, și geografia vie și
firească nu cunoaște o Austrie. Nu-i vorba,
a existat o *Casă de Austria*, a toate pu-
ternică în timp de mai multe veacuri; e-
xista un arhiducat alcătuit din două du-
cate ce purtau acest nume. Dela 1804
există în dreptul public al Europei un
Stat care a început să-și ia titlul de im-
periu al Austriei și care, în 1867, a trans-
format acest titlu în monarhie austro-un-
gară. Dar o Austrie, în înțelesul în care

se vorbește de o Franță, Spanie, Italie,
Rusie sau imperiul german, nu există.

Nu se poate repeta în de ajuns că
aceasta nu este o națiune, ci un mosaic
de popoare; aceasta nu este un Stat, ci
o adunătură de State, care sunt unul față
de celelalte ca o piesă a unui joc de «pati-
ence.» Marile întîmplări cari fac istoria au
întrunit, pe teritorii apropiate, sub acelaș
sceptru deosebite rase, limbi și religii.
Și fără îndoială, istoria astfel purcede pre-
tutîndeni: nu există națiune de singe pur,
nu există națiune de un singur fel de
singe. Chiar acolo unde unitatea pare cu
desăvîrșire încheiată, unde nu se mai dis-
ting rămășițe etnice străine, e rar, chiar
fără exemplu, ca această unitate să fie
complectă și originală. Care este națiunea
mai unită, decît cea franceză? și cu toate
acestea cite populațiuni și cite idiomuri
sunt amestecate în unitatea Franței! Inșă
în focul intens al tăuriei și sub mina dură

a regilor ce erau meșterii, toate aceste rase, Bretoni, Normani, Gasconi, Provenșali, Franc-Comtois, în cursul vremurilor, s'au contopit într'un metal indivizibil. În Germania, în Italia, o lungă aspirațiune a popoarelor spre unitate a întreținut flacăra, și atât de ardent, că în sfârșit ceea ce au făcut vechii noștri regi, — spiritul german și cel italian, deșteptate și concentrate de Wilhelm I și Bismark, de Victor Emanuel și de Cavour au făcut-o în acest secol. În Austria, din potrivă, nu s'a făcut nimic, pentrucă, poate, rasele fiind mai divergente, spiritul național nu a suflat, și poate pentrucă, pe vremea cînd se putea bate ferul, faurul regal lipsea.

Nu există o Austrie, pentrucă nu existau pe vremuri *Regi* sau *Impărați ai Austriei*. Aceasta nu e un paradox, pentrucă existau Regi ai Franței înainte de a fi existat o Franță. Victor Emanuel era încă Rege al Piemontului și Wilhelm I Rege al Prusiei și deja ei erau, după ambițiunile și voința lor, unul Rege al Italiei, iar celălalt Impărat german. Ei nu aveau decît un obiect, un gînd, circumscris în limite anume, gîndul «italian» sau gîndul «german»; a face unitatea Italiei sau unitatea Germaniei era pentru ei mai mult decît a face să crească Statele lor, era a ajunge la deplina desfășurare a acestora. Dar pentru sfîntul imperiu roman al Dinastiei de Habsburg cazul era cu desăvîrșire contrar: a-și mărgini sforțările la Austria însemna a se restrînge și a diminua; el nu putea să aibă o idee «austriacă.» Și pentru aceasta, după 1806 cînd nu mai exista un sfînt imperiu, zadarnic se făceau încercări de a crea o Austrie: sub această etichetă, sub această expresie geografică sau diplomatică nu se puteau aduna decît națiuni germanice și negermanice, dismembrate din sfîntul imperiu dispărut. Astfel, pentrucă Impărații ce cu mîndrie se ziceau romani, nu s'au interesat de Austria, azi sunt, nu-i

vorbă, Impărați austriaci, dar o Austrie nu există.

Prin orice cauză am voi să explicăm acest fapt, el se impune cu o covîrșitoare evidență. Cel ce privește o hartă etnografică a Austro-Ungariei observă imediat trei grupuri principale, trei rase: la Nord, la Nord-Est, și la Nord-Vest Slavi; la Nord-Vest și la Vest Germani; la Est Maghiari. Toate acestea sunt rase vecine, ce s'au păstrat intacte, ce nici nu s'au amestecat, nici contopit. Dacă n'ar fi să abusăm de imagini, am zice că Austria cu aceste trei rase, cu aceste trei grupe etnice principale, seamănă cu un vas versicolor pe care culorile roșu, verde, galben se întind, se imbină dar nu se combină, menținută fiind fiecare culoare în izolarea sa de o lamelă nevăzută. Observatorului atent-această imagine i s'ar părea cu mult mai justă: în culori el ar descoperi nuanțele. Vedem Slavi de Boemia, Moravia și Silezia, Cehi. Slavi de Galiția: Poloni și Ruteni. În Ungaria de Nord Slovaci; la Sud, pe malurile Mării Adriatice, în Carintia Sloveni, în Trentin, Friaul și Istria Italieni; mai departe Croați și Sirbi. Dar cu aceștia nu am sfîrșit, în Transilvania și Bucovina sunt *Români*, cari nu sunt nici Slavi, nici Germani, nici Maghiari.

Dacă cel puțin fiecare rasă și-ar avea domeniul său, fiecare culoare cîmpul său pe care l'ar cuprinde întreg, dacă în mijlocul masei nu ar fi mici insule, mici pete; dar asemenea insule sunt, și ele nu se aplanează, nu se șterg, nu se pierd în masele înconjurătoare. Sunt Germani în Boemia, în Moravia, în Silezia; sunt Germani în țară slovacă, în țară slovenă, în țara maghiară; sunt la Dunărea ungurească, pînă la confluentul Drava, sunt pînă la Sava și pînă la poalele Alpilor transilvăneni.

Sau dacă cel puțin aceste grupuri etnice ar putea, după afinitățile lor, să se agrejeze într'un bloc compact; dar grupul slav

cel puțin, nu poate, pentru că este tăiat în două trunchiuri, în Slavii de Nord: Cehi, Moravi, (? ! N. t.) Polonezi, Ruteni, Slovaci; și în Slavii de Sud: Sloveni, Croați, Sirbi. Aceste trunchiuri sunt despărțite printr'o bandă germană și maghiară.

Sau dacă în sfârșit unul din cele 10 grupuri ar fi cu mult mai numeros față de celelalte; dar ele toate se găsesc aicea în balanță, expuse la o perpetue oscilațiune. Față de 10.960.000 de Germani sunt 7.770.000 de Cehi, Moravi (?) și Slovaci, 7.508.000 de Maghiari, 4.879.000 Croați și Sirbi, 3.900.000 de Poloni, 3.668.000 de Ruteni, 2.940.000 de Români, 1.325.000 de Sloveni, 729.000 de Italieni. Statistica oficială face adunarea și ne dă pentru întreaga monarhie 21.540.000 de Slavi dintre cari 14.805.000 în Austria (față cu 8.840.000 de Germani) și 6.735.000 în Ungaria (față cu 7.500.000 de Maghiari). Dar această statistică nu răspunde la nimic pozitiv, la nimic viabil, pentru că, precum am observat, Slavii dela Nord și cei dela Sud nu se pot uni din cauza zăgazului larg pe care îl formează între ei Maghiarii și Germanii.

Dar reünirii lor li se opun și alte obstacole în afară de cele ce țin de geografia politică. Slavii sunt de aceeași origină, de aceeași rasă fără îndoială, și, dacă vrem,

de aceeași familie, dar ei nu vorbesc aceeași limbă.

Pentru ca Slavii să nu se înțeleagă între sine nu e nevoie ca să se întâlnească doi interlocutori dela extremitățile imperiului: în aceeași serie, și pentru că e vorba de familie, în ramuri colaterale Slavii abia se înțeleg; și pentru ca să nu cităm decit un semn caracteristic, vedem Poloni foarte instruiți cari abia ghicesc ici-colea câte un cuvânt din limba cehă.

Din această diversitate rezultă, că fiecare fracțiune de naționalitate vrea să utilizeze pentru actele vieții publice și vrea să se recunoască limba sa proprie, o limbă deci ce nu este comună celorlalte naționalități; din această pretențiune rezultă că Austro-Ungaria, după ce este o țară de opt pînă la zece naționalități mai este o țară de cinci pînă la șase limbi. În Austro-Ungaria este un «drept al limbelor», care în Austria regulează raporturile limbei germane cu ale celei poloneze sau cehe și pentru a cărui cucerire luptă Slovenii și Italienii; care în Ungaria regulează (! N. t.) raporturile limbei maghiare cu dialectul limbei croato-sîrbești și al cărui beneficiu îl revendică și Românii din Transilvania pentru sine.

(Va urma)

IDEALUL ȘCOALEI ROMANE

Ori-ce organizație socială sau politică, cînd se impune unei societăți, trebuie prin forța ei însăși și prin modul în care își dezvoltă programul de acțiune să tindă a satisface nu numai interesele momentului, ci și pe ale viitorului. N'a fost și nu va fi cit lumea eveniment

istoric, politic ori social, care să nu fi fost provocat prin niște acțiuni anterioare, cari și ele erau reflexul unor tendințe ce satisfăcînd de o parte lumea contimporană, au privit mai departe, către un țel deși nu bine definit, dar totuși întrevăzut ca posibil.

Popoarele — cele mici mai cu seamă —

numai atunci își pot asigura existența lor națională și progresul viitor, când vor ști care le e menirea și cum să viețuiască spre a înmulți *avuția lor națională*, pentru a cuceri tot mai multă stimă și respect în mijlocul neamurilor de pe pământ. Și după cum Napoleon a zis, că *«fiecare soldat poartă în ranița sa toga și bastonul de mareșal»*, tot astfel se poate afirma, că *orice popor însemnează cu faptele sale traiul bun sau rău al descendenților săi*.

Cu privire la noi Români, chiar din faptele trecutului, chiar din tendința ce au urmărit-o marii și bunii noștri Voevozi, precum și patrioții lor sfetnici, trebuie să constatăm că idealul lor a fost în totdeauna îndreptat înainte și tot înainte. Ei poate că nici gîndeau la o Românie independentă, la un regat puternic și respectat; și totuși cît s'au trudit ei spre a satisface nu numai cerințele actualității lor, dar spre a ne prepara nouă, urmașilor, calea către o viață națională mai conștientă și mai respectată.

Privit din aceste puncte de vedere, lucrul se clarifică din ce în ce și idealul pe care trebuie să-l urmărim, noi Români din regat, e continuarea tot mai departe a acțiunii naționale, pe care strămoșii noștri ne-au însemnat-o prin jertfe mari și străduințe neîntrecute.

Dar ce facem noi? Priceput-am acest ideal? Înțeles-am că între popoarele ce ne înconjoară suntem vecinic amenințați în existența noastră națională? Început-am să lucrăm în așa fel, încît să preparăm cel puțin viitoarelor generațiuni, calea către cunoașterea adevăratelor simțiminte de patriotism și naționalitate? Hotărîtu-ne-am să desbrăcăm haina egoismului ne-creștinesc și să lepădăm nepăsarea către tot ce constituie averea noastră națională? Convinsu-ne-am că trebuie acum ori nici odată, să altoim generațiile viitoare cu altoiul cel bun al iubirii neamului și moșiei? Ori cultura

utilitară ne-a înăbușit inima și trebuințele vieții de azi, nu ne mai dă timp să ne gîndim la ziua de mîine? . . .

Cînd ne aruncăm privirea spre mulțimea, care furnică prin orașe, spre tinerii decepționați înainte de timp; spre ceata celor ce, fără a avea motive, cîntă vecinic refrenul: *«E' ger ca'n poli la Eschimoși, noi vrem galoși»*; cînd vedem pe unii ca aceștia lărgind cercul iubirei lor către un cosmopolitism fără naționalitate, tocmai pentru că n'au avut și nu vor avea nici cînd o patrie de iubit; și cînd ne gîndim că toți acești blăzați sunt fructul școalelor noastre, că ei vor forma România viitoare, e timpul să ne întrebăm cu îngrijire: ba chiar cu spaimă:

Acăștia să fie oare idealul nostru, idealul școlii române? Adică, viitorul popor al acestei țări trebuie să aleagă între alternativa de a fi compus numai din viețuitoare în placenta bugetară, sau din sceptici declarați, ființe usate fără vreme, și indivizi ale căror acte persistente ar trebui să serve o cauză mai bună?

Și ori cum am privi lucrul, el tot în sfera școlii rămîne. Școala e chemată să ne îndrumeze spre un viitor mai bun, ea e bagheta magică care ne va aduna pe toți sub acelaș steag; ei este dat ca în timpul cel mai scurt să ia stindardul Românilor în mînă și să cheme pe toți frații sub umbra unei Români, *una și singură*.

A mai sta cu brațele încrucișate, a ne îndeplini chemarea numai așa din obicei și datorie oficială, e o greșală ne iertată; mai mult, e o crimă ce nu ne-o vor putea motiva nici cînd urmașii noștri. În mîinile noastre stă lutul din care vom putea alcătui forma aspirațiilor noastre naționale.

Azi mai mult ca ori cînd ni se cere voiață, abnegațiune, desinteresare și jertfe. Cînd vedem cum *dușmanii noștri seculari* ne pîndesc și, la întuneric ca și la lumină,

unii vor să ștergă orice urmă a ființei noastre naționale și a fraților noștri; iar alții merg cu îndrăsneala să ne atace pînă și în casa noastră; cînd unii și alții și-au dat mîna spre a ne cuceri politicește și economicește, datoria stegarilor luminei e să-și îndrepteze acțiunea spre generațiile, ce le stau în mînă și să le formeze conștiința națională îndreptînd-o spre un ideal mareț.

Timp nu mai este de pierdut.

Dacă pînă mai eri alaltă-eri unii aveam pretexte, botezate pe nedrept motive, de a sta indiferenți față cu mișcarea națională; dacă pe unii ne ținea în loc scepticismul către tot ce e mare, nobil și sfînt, pe alții o temere absurdă, că depășesc drepturile și datoriiile lor, iar pe alții o situație nelimppezită a conducătorilor mișcării naționale; azi acele pretexte nu mai pot fi invocate. Astăzi munca cu scop, acțiunea în cunoștință de cauză, jertfa în speranța reușitei, trebuie să înlocuească scepticismul; acum e timpul să depărtăm orice teamă, cu convingerea că servim o cauză care este paladiul naționalității noastre și garanția viitorului Românilor.

Popor mic prin număr, dar mare prin însușiri și tradițiuni, trebuie să fim cu atît mai vigilenți și mai prevăzători, cu cît suntem înconjurați de rase cu tendințe opuse nouă, de neamuri cari și ca forță și ca număr ne copleșesc, de nu vom ști a ne apăra pe toate căile pe cari ele ne atacă zilnic.

Să părăsim deci unii pedantismul nefolositor, iar alții metoadele învechite și să dăm istoriei naționale caracterul de învățămînt, cu care să putem deprinde pe viitorii cetățeni la cunoașterea nu atît a trecutului, cît mai cu seamă la datoriiile ce ne impune acel trecut.

Să ia aminte apostolii neamului român că menirea lor e mare, cînd mari vor fi năzuințele lor. Și dacă ar fi vorba să fie învinovați că fac politică în școală, să o

facă, știind că își servesc neamul. Să o facă fiindcă «profesorii au făcut în totdeauna politică și efectelor muncii lor pe acest teren se datorește, în mare parte, renașterea noastră națională. Marii noștri profesori de odinioară: Bărnuțiu, Papiu, Laurian, Bosianu, V. Boerescu, N. Ioanescu și umilii institutori de pe la școalele primare, au fost agenții cei mai activi ai transformării miraculoase ce s'a făcut în curs de cinci-zeci de ani în țările românești.»

«Sunt chestiuni însemnate, cum e chestiunea națională și alte chestiuni anari, în cari profesorii cu graiul și cu condeiul sunt datori a fi în fruntea mișcării și sunt momente cînd articolul scris de către un profesor, aprins de focul patriotic, cumpănit și ridicat mai presus de micile pătimiri ale momentului, poate determina un curent puternic, în stare de a deschide căi noi pentru un popor înătrîg. Cuvîntarea profesorului Bărnuțiu din Cîmpul Libertății a determinat marea mișcare a Românilor din 1848 în Transilvania și cînd neuitatul Grigore A. Ghica a adus și pus în fruntea școalelor moldovene pe Bărnuțiu și pe Laurian, prin aceasta înșă, el a însemnat programă acțiunii politice a profesorului nostru. În chestiunile naționale aș dori chiar să văd pe profesori tratați ca vișionari și naivi, cum erau tratați în 1848 profesorii germani în Parlamentul din Francfort, ale căror visuri naive au ajuns «o realitate așa de măreață în 1870!» (1)

Cu risicul de a fi tratați mai naivi ca cei din 1848 să întreprindem o acțiune mai eficace spre a cultiva Românismul în cele mai depărtate unghiuri ale țării. Și pentru ca acțiunea aceasta să nu rămînă izolată, e de dorit ca ea să fie alăturată cu con-

(1) Petru Rășcanu inspectorul general al învățămîntului secundar, raport către ministerul instrucțiunii, 1896.

tingentul laudabil de sacrificii ce-l face instituția pe care o reprezintă această revistă.

Statutele acestei instituții, modificate în timpul diu urmă, permit ca în comunele rurale, și cel din urmă Român să poată con-

tribui la idealul național cu o jertfă de 10 Bani lunar.

Să nu desconsiderăm această condiție și să lucrăm din toate puterile ca în scurt timp toți Românii să fie soldați ai Ligei. Picătura mică găurește piatra.

Chael.

„IN UNGARIA“

(Urmare)

„Această lege debută printr'o contradicție în titlul său: ea declară că toți cetățenii Ungariei formează, din punctul de vedere politic, o singură națiune, națiunea maghiară una și indivisibilă; fiecare membru este cetățean al patriei, chiar de ar fi de o altă naționalitate. «Aceasta este, spune d. Al. Djuvara, triumful sistemului care consistă în a lua cu o mină, ceea ce dă cu cealaltă» căci, dacă n'am recunoaște, din punctul de vedere politic, de cât națiunea maghiară, e evident că drepturile Slavilor și Românilor ar fi sacrificate.

De alt-tel, legislatorul declară puțin mai departe, că limba maghiară este limba Statului. De aceea, titlul care l'a adoptat nu e de cât un cuvânt fără sens, și se înțelege de ce această pretinsă *lege a egalității*, a fost calificată de profesorul german Gumplovicz ca *lege de opresiune*. Românii nu i-au recunoscut nici o dată legitimitatea; dar luând'o cum este, ei declară că dispozițiunile prin care se pretinde că se garantează drepturile nemaghiarilor, sunt cutezător escamotate sau violate. Și pentru a o proba, ei au publicat și răspândit în toată Europa broșuri în mai multe limbi, pe care Ungurii, începînd o campanie adversă, în zadar au încercat să le doboare.

Vom încerca să resumăm principalele violări enumerate de Români în aceste bro-

șuri și în faimosul *Memorand* adresat în 1892 împăratului Francisc Josif, și care a adus grele suferințe autorilor lui.

În materie de învățămînt, art. 44, § 7, al legii din 1868, declară că *Statul se obligă a veghia ca cetățenii să poată câștiga instrucțiunea în limba lor maternă, până la epoca studiilor superioare*. E adevărat că Românii din Ungaria posedă mai mult de trei mii de școli populare; dar ele au fost fondate și sunt întreținute numai cu banii lor. Totuși Ungurii se laudă «că întrețin din tesaurul public, în singuraticile comune române din Transilvania, mai mult de 100 școli ale Statului sau ale comunei». Dar aceste instituțiuni, create pentru a maghiarisa țara, sunt un ghimpe mai mult în ochii Românilor cari, impunîndu-și deja sacrificii pentru a întreține școlile lor naționale, se văd pe de altă parte supuși la impozite pentru a susține școlile maghiare, dintre care cele mai multe n'au un singur elev.

Această situațiune ne amintește pe acea pe care republica a făcut'o catolicilor francezi, și nu este numai aceasta singura analogie pe care o vom găsi între procedeele întrebuintate de administrația ungurească, pentru a desnaționalisa Transilvania și acelea pe care le întrebuintau guvernării noastre pentru a descreștina Franța. Românii se mai plîng de obligațiunea impusă printr'o lege din 1879, de a învăța

limba maghiară în toate școlile. Trebuie să recunoaștem că în privința aceasta, bună-voința le lipsește cu totul. Cu cât își asimilează mai bucuros limbi ca italiana, franceza — și chiar germana mai grea pentru ei — cu atât se arată mai rezistenți pentru limba maghiară. «Pentru ce, zic ei, să ne chinuim creierul și urechea, ani d'a rândul cu accentele unei limbi pe care o înțeleg abia 6—7 milioane de oameni, a unei limbi care te lasă străin și în care nu te poți înțelege într'o mare parte a Ungariei însăși?»

Statul nu subvenționează nici școlile secundare române, nici pe cele primare. Din cele 180 licee care există în regat, numai 5 aparțin Românilor, care le susțin, și guvernul nu vrea să permită înființarea altora. Chiar unul dintr'aceste cinci licee, cel din *Beiuș*, întemeiat la 1826 de către un episcop român greco-catolic, a fost maghiarisat la 1889, contrar voinței exprimate de fondator.

Pe Români nu'i trage inima să-și trimită copii în liceele Statului, unde sunt persecutați de camarazii lor Unguri și insultați chiar de profesori lor, căci caracteristica Maghiarilor este de a trata cu dispreț popoarele așa de înapoiate, pentru a nu putea primi cu entuziasm bine-tacerile naționalității lor. Pentru a'și ajunge mai bine scopul, guvernul printr'o lege din 1891, a înființat asile, unde părinții cari nu pot să-și îngrijească copii, sunt siliți să'i trimeată de la etatea de trei ani, silindu'i ast-fel a'și însuși din cea mai fragedă vîrstă cunoștința limbei maghiare, și făcîndu-i să-și uite adevărata lor origină. Prin această măsură apăsătoare se spera a se da o ultimă lovitură «Valahilor» cerbicoși. Dar până azi, toate aceste tentative de desnaționalizare s'au sdrobit de rezistența îndârjită a patriotismului românesc.

«Nici o sfortare, zice d. de Rosny (1) n'a putut să hotărască pe Transilvăneni să renunțe la idiomul pe care'l vorbeau părinții lor; și chiar atunci când întrebunțarea acestui idiom în școalele întretinute de Stăt era oprită, *amintirea accentelor duioase ale Romei vechi erau păstrate în sînul familiilor, ca un depozit sacru*».

Au fost atacați în limba lor, în istoria lor, în tradițiunile lor, chiar în obiceiurile lor: atîtea persecuțiuni n'au avut alt rezultat de cît dorința atașării la adevărata lor patrie:

Maghiarii, obligați de a constata acest fapt, izbucniră în strigăte furioase: «Perim în Transilvania, strigă ei, ori cît ar fi puterea în minile noastre!». Jurnalele lor amenințau cu asvirlirea afară din țară a poporului ingrât și perfid care cutează a respinge limba lor și care refuză a se apleca sub dominațiunea lor (2).

În ceea ce privește justiția, legea din 1868 (§ 7), spune că «fie-care locuitor al țării poate să se servească înaintea tribunalelor de limba sa maternă. Procesele verbale vor fi redijate în limba aleasă prin comun acord de părțile adverse. Citațiile și aceasta în interesul chiar al părților citate, trebuiesc a fi redijate în limba naționalității lor...» etc.

Contrariu acestor prescripțiuni, tribunalele și celelalte autorități refuză a primi ori și ce act redijat într'o altă limbă de cît cea maghiară; Judecătorii necunoscînd românește, instruesc și pledează atît procesele criminale cît și procesele civile în ungurește, și cînd avocații, *invocînd textele legii*, cer a întrebunța limba acusatului, se vād ei însiși condamnați la pedepse disciplinare, pentru că au introdus politica

(1) Les Roumains d'orient p. 127.

(2) Te vom alunga afară din țară, popor ingrât și perfid. Dacă limba noastră nu'ți place, pleacă d'aci. Nu avem trebuință de trădători. Multimea arborilor din pădurile colinelor noastre și stolurile numeroase de corbi așteaptă corpurile voastre. (Szatmár 28 Febr. 1891).

intr'o afacere judiciară! «Ast-fel în procesele unde sunt în joc viața, onoarea, libertatea unui cetățean, acesta nu înțelege nimic din tot ce se petrece înaintea lui: este obligat a semna procese-verbale, pe care nu le poate controla. Procurorul susține acuzarea în ungurește; apărătorul

este constrins a se servi de aceeaș limbă. De multe ori acuzatul se găsește condamnat, fără ași putea da socoteală. Iată de ce Românul perde toată încrederea în judecători, pe care-i crede ostili, și consideră pe funcționarii publici ca inimici, pe care el îi plătește!

(Urmare).

IDEIA DE PATRIE

ÎN

TIMPURILE MODERNE ⁽¹⁾

După LOUIS LEGRAND

Formațiunea istorică a patriei franceze. — Caracteresle patriotismului sub vechiul regim — Forma și evoluțiunile sale în timpul revoluțiunei. — Sentimentul național la deosebitele popoare moderne. Diferențe între patriotismul celor vechi și între al nostru.

Imperiul Roman care avea o prea mare întindere ca să poată modela o adevărată unitate națională după imaginea sa; apropiase totuș, prin întrebuintarea îndelungată a unei singure limbi, a unei singure legislațiuni și a unei singure culturi populațiunile risipite pe teritoriile cucerite. Se mai întâmplă, că religiunea nouă, care se ivi prea tirziu spre a fusiona provinciile în profitul monarhiei Cesarilor, se impuse năvălitorilor și deveni comună armatelor cuceritoare și popoarelor cucerite. Ultime vestigii ale antichității, civilizațiunea latină și creștinismul fură cele două principii de asimilațiune cari deteră națiunilor forma lor primă; operînd cu activitate imperceptibilă, însă statornică, ele își săvîrșeau încet misterioasa lor lucrare.

În ceea ce privește patria noastră, aci

trebueau transformate într'o rasă compactă o adunătură eterogenă de Celți romanizați, de Franci, de Burgunzi, de Visigoți și de Normani. Numai încet-încet se săvîrși această fusionare. Cînd rezultatele deveniră perceptibile, se-putu constata, că noul popor era aproape asemenea cu acela pe care îl descriseră Cesar și Strabon; fondul rămăsese acelaș, principalele influențe ataviste precumpăniseră.

Dar aceasta nu se lămurește decît în urma unui timp îndelungat. Mai întîiu, evoluțiunea obscură, începută în secolul al V-lea, trebuia să urmeze vr'o cinci sau șase secole dealungul, în, întreg timpul celor două prime dinastii. În această lungă tranzițiune, diversele populațiuni, aduse sau subjugate de năvălire, se încearcă a se apropia. Concepția ce se traduce dintru începutul istoriei franceze în formula celebră: *gesta Dei p̄r Francos*, indică deja fără îndoială presimțirea unei meniri colective. Cu toate acestea, nimic stabil nu se arată încă; fără a mai vorbi de partea de Meazăzi, ce este esențial deosebită de celelalte, sunt Frâncii din Neustria și cei din Austrasia, frontierele regatelor merovingiene și a celorlalte State de origină

(1) Din admirabila scriere recentă *L'Idée de patrie*, a d-lui Louis Legrand, Paris, Hachette & C-niē, 1897.

germanică cari se deplasează după împărțirea eredității patrimoniale sau după hardsardurile fortii.

Pentru un moment, cea mai mare parte a acestor popoare a fost unită prin mina de fer a lui Carol cel Mare; îndoita influență a creștinismului și a civilizațiunii imperiale izbuteste a reinvia un imperiu creștin de Occident. Epopea lui Roland și așa numitele *Chansons de geste* dovedesc, că deja începuse a încolți un spirit național între tovarășii noului Constantin. Dar acest imperiu reînviat era mai mult creațiunea unui mare om, decît opera timpului. Carol cel Mare nu putu reuși să condenseze definitiv într'una singură rase atît de protivnice; era inevitabil, ca după el fiecare din aceste rase să-și caute de cap. Tratatul dela *Verdun* făcu să apară, cu o existență deja vădită, trei mari personalități naționale: *Franța, Germania, Italia*. Personalitățile lor nu se manifestară numai prin suveranități separate.

În interiorul fiecăreia dintre ele fusiunea se desăvîrșise, legile încetaseră de a mai fi personale și deveneau teritoriale. Acest progres a fost pregătit de regimul carlovingian. Prin restaurațiunea imperiului, acest regim preparase mai ales leagănul naționalității germane. Însă dacă sfîntul imperiu roman a rămas ca o trăsătură de unire

între națiunile germanice, el prin pretențiunile spre preponderanță pe care le deriva din însuși tradițiile titlului său, devenea adeseaori o amenințare pentru neatirirea celor-lalte popoare.

Se mai adaugă apoi, că acea epocă era sub puterea unui alt principiu care pătrunsesese încet-încet în societate și o schimbase din creștet pînă în talpă, voi să vorbesc de *feudalitate*. Treptat totul fu dărăburit, persoane și averi, totul fu înghesuit în cadrele unei hierarhii. Introdus treptat în Europa întreagă, sistemul feudal decompose pe fie care națiune în serii superpuse de suveranități; în locul civismului antic se substitui onoarea, în locul serviciului pentru țară se introduse serviciul pentru un om. Dar în timp cę regatele erau astfel decompose, ele rămîneau totuș mai mult sau mai puțin fusionate în unitatea superioară a *creștinătății*. Neapărat, această unitate era mai ales morală, și ea fu un mijloc de păciuire și de progres; dar papalitatea tindea a o transforma în profitul său într'o dominațiune universală. Cele două principii de care se inspira evul mediu, credința vasalului și credința creștinului, tură amîndouă un *timp de stagnațiune* în desvoltarea naționalităților.

(Va urma)

CRONICA GENERALA

INTRIGI MAGHIARE

Biroul maghiar de presă își face datoria în conștiință, n'avem ce zice. — Iată un specimen de cele mai noi apucături ale sale.

«*Koelnische Zeitung*» publică în numărul

său dela 30 Noembre sub titlul «*Rumæ nisch-Magyarisches*» următoarea orientare dela *Budapesta*.

«În cunoscutul conflict maghiaro-român care s'a înăsprit în mod regretabil de cînd cu prezența Regelui Carol la *Budapesta*, Românii au început în vremea din urmă (!)

să pună în discuție și Tripla Alianță și interesele ei.

Aceasta nu le convine Maghiarilor, și Germanii, ale căror simpatii pentru Maghiari pornesc mai ales din faptul că acești din urmă sunt aderenți sinceri ai Triplei Alianțe — vor înțelege aceasta.

Păreră cercurilor hotărâtoare de aici (din Budapesta) se poate exprima astfel: Statul maghiar, în actuala sa constituție, este un sprijin mult mai puternic și mai vrednic de încredere pentru Tripla Alianță, decât România, pentrucă în această țară nu numai că există porniri pentru fel de fel de aventuri externe, dar aici, în afară de Rege, nu mai există o altă garanție că celelalte cercuri politice hotărâtoare și opinia publică a țării ar putea fi cu Tripla Alianță nu numai în zilele ei bune, ci și în timp de grea cumpănă și de zdruncinări periculoase.

Unii merg mai departe și susțin, că tocmai acum România stă să-și schimbe politica sa exterioară (!!)

În orice cas atît Românii și Maghiarii ar face mult mai bine a servi în liniște interesele Triplei Alianțe, decât a vorbi mereu despre această Alianță (!)

Decorarea lui Ieszenszky, a unui Maghiar incredințat cu conducerea departamentului naționalităților, a fost prea exagerată din partea Românilor.

MAGHIARISMUL ȘI IMPĂRĂTUL GERMAN

Presa ungurească nu mai conține a pune în vedere. *Kossuthiștilor* fel de fel de vorbe, pe cari le-ar fi pronunțat Impăratul Wilhelm II, căutînd astfel a produce impresia că ar vrea să-i determine pe zișii *Kossuthiști* să se lase de obstrucționism.

Ziarul *Magyarország* ne spune, că contele *Eugen Zichy* a povestit mai deunăzi ce convorbire a avut el de curînd cu Impăratul german. Acesta i-a exprimat încîntarea lui de ovațiunile și de însuflețirea cu care a fost primit la Budapesta. După ce i-a mai slăvit pe Unguri, pe niște tonuri, nu prea obișnuite în sferile înalte ale unei Curți imperiale, Impăratul i-a zis că nu-i place de loc cum merg lucrurile în Austria, s'a exprimat însă foarte mulțumit

de situația internă a Ungariei. Impăratul ar fi zis textual:

— Situația Maghiarilor în monarhie e foarte avantajoasă.

Căutați mereu a vă păstra această pozițiune. Aud, că și în Camera maghiară s'ar fi pregătind o obstrucțiune. Acesta ar fi un pas foarte greșit. D-voastră a-ți pierde foarte mult, făcîndu-l!....

Ziarul *Budapesti Hirlap* primește dela Berlin știrea telefonică, că Impăratul Wilhelm ar fi zis mai deunăzi în fața unei deputațiuni a *Reichstag*-ului german, că parlamentarismul maghiar ar fi de model, pentrucă oricît de crîncenă ar fi opozițiunea unui partid maghiar, îndată ce guvernul apelează la sentimentele sale patriotice, el cedează și nu mai combate proiectele guvernului!....

Toate enunțiile acestea împărătești sunt menite, așa ne spun foile maghiare printre rînduri, să predisună pe *Kossuthiști* a nu mai face obstrucționism.

E în orice cas curios, că presa maghiară poate îndrăzni să invoace opiniile Impăratului nemțesc în contra unui partid din țară!....

Nu e fără interes în această ordine de idei, că biroul maghiar de presă a început dela un timp încoace a da o întinsă publicitate semnelor de mișcare națională de peste munți, căutînd a speria pe *Kossuthiști* cu această mișcare a naționalităților....

ÎNCORDARE ÎNTRE AUSTRIA ȘI GERMANIA

Se observă de mult oarecare răceală și din cînd în cînd chiar animosități între organele de publicitate din Germania și între cele oficioase și semi-oficioase din Austria.

Cauza acestei tensiuni pare a fi pe de o parte favoarea de care se bucură aspirațiunile slave din Austria în cercurile guvernamentale de acolo, pe de alta sprijinul pe care îl găsesc Maghiarii în cercurile guvernamentale din Germania.

Mai de ună-zi un ziar din imperiul german, «*Weser Zeitung*» ce are oare cări conexiuni cu sterele oficioase, a tras politicii oficiale austriace o săpuneală strajnică

zicînd că «*Austria este un cadavru în proces de descompunere*» etc. Evident, că oficioasele austriace s'au supărat foc. Iată d. p. cum debordează «*Reichswehr*» ziar oficios dela Viena:

«Agresiunile fără exemplu pe cari presa germană din imperiu crede a le putea risca la adresa Austriei, reclamă o întîmpinare.

S'a încercat a se exploata în mod brutal încercăturile noastre politice interne; s'a făcut încercarea de a le utiliza în scopurile egoiste ale *irredentei germane*, și în această josnică pornire nimic nu a fost cruțat, nimic din ceea ce ne este sfînt și scump, nici ideea dinastică, nici ideea noastră de Stat. Anumite cercuri săpau chiar cu sîrguință un mormînt pentru «*cadavrul austriac*» Așa s'a purtat, într'un moment greu al vieții noastre publice, *presa unui Stat aliat cu noi*. Noi n'am uitat această purtare, nu o uităm și nu o vom uita. Dacă presa germană (din imperiul german) nu are nici o simțire de rolul rușinos ce și-a luat, noi avem simțire pentru *infamia* ce ea *voia* să comită față cu noi. Slavă Domnului, putem zice *voia*. Nu ne-am temut nici odată, că temeliiile Statului nostru ar putea fi sdruncinate de furtuni politice interne, pentru că aceste temelii sunt prea adîncite în pămîntul patriei noastre, iar clădirea noastră de Stat nu e construită după principiile arhitecturii moderne.

Dar nu numai existența ci nici situația noastră de mare putere nu a fost un singur moment sguduită. Întîmplarea a aranjat chiar o demonstrațiune a importanței noastre. În presa franceză și rusească s'a ivit svonul că Franța ar fi dorind să participe și ea la intimitatea austro-rusă. Prin urmare acest cadavru, cu care puternica Rusie și Republica Franceză vor să se alieze, trebuie să fie un fenomen politico-medical. La dreptul vorbind, el este un cadavru numai pentru hienele ziaristice.

Noi suntem deplin conștienți că ne găsim încă în Tripla Alianță, și noi mai ținem la acea precum se vede *învechită* opinie, că tratatele se încheie spre a fi respectate. Dar nimeni nu ne va lua în nume de rău, dacă, împinși de lipsa de considerație a imperiului german, ne vom căuta căile firești ale viitorului.»

Aci ziarul oficios austriac arată apoi, că între Austria și Rusia nu ar mai fi existînd nici un diferend în chestiunile orientale, și că nimic nu s'ar opune unei alianțe între cele două imperii.

Bine stă Tripla Alianță, n'avem ce zice!

Grupurile cari compun majoritatea parlamentară din Austria au lansat următorul:

MANIFEST

Cluburile parlamentare unite pe baza principiilor autonomiste, cari alcătuiesc majoritatea casei deputaților și anume: clubul deputaților boemi, grupul marilor proprietari conservatori boemi, centrul, clubul polon, *clubul român*, uniunea creștină-socială slavă și clubul partidului catolic popular, consideră de înalta lor datorie de a manifesta în fața momentului present vederile și sentimentele lor, fiindcă — durere — lucrarea constituțională a parlamentului central al Austriei este pe timp nehotărît întreruptă, în urma tristelor evenimente parlamentare, a căror consecuențe pentru viitor sunt greu de prevăzut.

Drept fir conducător pentru atitudinea politică a numitelor grupuri din majoritate vor servi și în viitor principiile depuse în proiectul de răspuns la mesagiul de tron.

În consecuență vor lupta solidar și în viitor pentru recunoașterea drepturilor istorice politice și a autonomiilor regatelor și țărilor austriene, pentru justa ducere în deplinire a egalei îndreptățiri a tuturor națiunilor din Imperiu, pentru cultivarea adevăratei religiosități și moralități, cit și pentru lucrarea rodnică întru ridicarea socială și economică a tuturor claselor populațiunii în ferma convingere, că prin aceasta promovează bună starea și puterea întregii Monarhii și întărește în singuraticile popoare sentimentul solidarității.

Dacă deja faptul, că numeroși reprezentanți ai țărilor germane alpine aparțin majorității, probează deplina netemeinicie a des auzitei reproșeri, că majoritatea intenționează să micșoreze drepturile poporului german — este de altă parte evident, că partidele majorității sunt îndreptățite de a pretinde dela deputații opoziționali justa și dreapta considerare a drepturilor naționale a celorlalte popoare.

Partidele majorității conduse totdeauna numai de interesele Monarhiei întregi au căutat să rezolve pe cale constituțională raportul cu Ungaria și să evite în modul acesta o criză de Stat.

Durere, aceasta n'a succes pe lângă cel mai încordat zel și o perseverență plină de jertfe.

Nici cea mai extremă prevenire probată de majoritate și după demisiunea cabinetului Baden și în timpul ministeriului bar. Gautseh în decursul tratatelor inițiate în chestiunea de limbă și în cestiuni formale n'a fost în stare să aducă restabilirea ordinii în raporturile parlamentare.

Partidele majorității consideră acest fapt de foarte regretabil și în deosebi deplîng intim atît actuala gravă deteriorare a parlamentarismului în Austria, cit și nesiguranța referitor la raportul către cea-laltă parte a Monarhiei și împedcarea de a putea satisface justelor și urgentelor dorințe a populațiunii, cel puțin în privința economică și socială.

În fața tuturor acestor fapte trebuie să decline de la sine partidele majorității responsabilitatea

pentru această stare tristă de lucruri, și le re-mine convingere de a fi voit binele, din care cauză nici nu abdic de speranța în o deslegare priincioasă a dificultăților pendinte.

Manifestul s'a votat unanim în ședința de astăzi a comisiunii parlamentare a Dreptei, la care au luat parte deputații: *Faworski, Dzieduszycchi, Abiahamovicz, Fendrsejovicz, Fuchs, Ebenhoch, Karlon, Falckuhayn, Lupul Popovici, Palffy, Pabstmann, Barwinski, Sustersic, Ferjancic, Gregorec, Laginja, Bianchini, Bulat, Vukovic, Engel, Kaizl, Herold, Paćak, Vrzorad, Zaczek, Kramarz, Stranski, Pininski, Kozlowski, Rutowcki.*

MAGHIARIZAREA BISERICILOR ROMÂNE

Se vede că visita Impăratului Wilhelm II la Budapesta și discursul său patetic și enfatic la adresa fiilor lui Arpád, i a dat gata, luându-le și ultimul rest de judecată și bun simț ce vor mai fi avut. Căci nu e întâmplător, că îndată după această vizită Maghiarii s'au apucat și continuă a da politiceii lor de desfiintare a naționalităților, proporții din ce în ce mai prăpăstioase.

Acum e la ordinea zilei, proiectul de maghiarisare a numelor topografice. Dar în acest timp, organele guvernului unguresc prepară opinia publică pentru o nouă măsură legislativă: e vorba de maghiarizarea liturgiei în bisericile române.

Toate ziarele naționale de peste munți,

atit cele politice cit și cele bisericesti, sunt revoltate de îndrăsneala guvernului maghiar și discută zilnic măsurile de apărare.

Dar noi nu vom fi avind datoria de a da în aceste supreme momente o mină de ajutor fraților schingiuiți?

Tristă a fost pentru noi săptămîna aceasta. Într'o singură zi doi oameni de bine, doi bărbați a căror viață întreagă a fost o muncă neobosită în propagarea luminei și a adevărului; un exemplu de corectitudine și de devotament către patrie, ne-au fost răpiți de soarta nemiloasă, în toată puterea vârstei și aproape în plin exercițiu al activității lor generoase.

Sîmbăta trecută, în 29 Noembrie, am perdut pe scumpul nostru coleg din Comitetul central al Ligei, Zefir Herescu. O moarte subită cauzată de un anevrism, l'a smuls din mijlocul nostru, în localul însuș al Ligei, unde venise cu un sfert de oră încă, ca de obicei, înainte de ceasul fixat prin conyocare, ca și cum o fatalitate ar fi voit ca acest demn bărbat să cadă ca un soldat credincios la postul său; căci nu era ocupație la care să se dea cu mai multă inimă ca acelea cari interesau Liga.

Tot atit de adinc mișcați am fost în fața tragicei morți a regretatului George Em. Lahovari, care a sucombat, în dimineța aceleiași zile, așa cum i-a plăcut să trăiască, în lupta pentru convingerile sale; de astă dată însă victimă a unei arme perfide, pe care probabil nu simțea necesitatea de a o cultiva în destul, pe cită vreme pana-i distinsă și inspirată numai de equitate se cădea să-i fie de ajuns, în lupta pentru bine, pentru dreptate și adevăr la care-și consacra viața.

BIBLIOGRAFIE

Raportul anual al societății academice române «Junimea» în Cernăuți pe al XIX-lea an administrativ dela 15 Noembrie 1896 pînă la 14 Noembrie 1897.

Comitetul însărcinat cu conducerea societății și-a încordat toate puterile spre a executa programul; ținînd sus prestigiul *Junimei*, și ajutat fiind în împlinirea misiunii

sale de sprijinul mărinimos al publicului român.

Comitetul a fost patronat de domnii: *Eudoxiu baron Hurmuzachi, George baron Vasilco, dr. Iancu cavalier de Flondor și Leon cavalier de Goian*, în deosebi menționează raportul ca un eveniment deosebit important alegerea prea zelosului său membru emeritat, a d-lui *dr. George Popovici*, în care poporul român din Bucovina pune

multe speranțe pentru apărarea și susținerea drepturilor sale naționale.

Interes viu pentru societate arată domnii: Dr. Ioan Turcan, d. dr. Iancu cavalér de Flondor și d. prof. Nicolae Seremievici intrînd ca membrii fondatori.

În cursul anului, societatea a ținut: 1 adunarea generală, 6 ședințe plenare ordinare, 1 ședință plenară extraordinară, 20 ședințe ale comitetului, în urmă mai multe ședințe și întruniri sociale. Comisia literară a ținut 6 ședințe literare și 3 conferințe literare în cari s'au ținut:

1). *Iubirea Românului* de d. Arcadie Pietrovski-Petrescu.

2). *Unele despre ajutorul propriu în dreptul german* de d. E. Slusanschi.

3). *Obiecțiuni critice la tema d-lui E. Slusanschi de d. T. Boianu.*

4). *Ceva despre muzică la Români* de d. I. Flocea.

5). *Eminescu și Senan* de dr. Forgaciu.

6). O recenziune a elaboratorului d-lui Forgaci de d. I. cavalér de Mațioschi.

Cabinetul de lectură a avut la dispoziție 42 toi, parte gratuite parte abonate.

Biblioteca constă din 2.987 opuri în 3.818 volume și broșuri.

Averea totală a societății e de 3.359 fl. 72. cr. Membri sunt: onorari 31 fondatori

11, sprijinitori 4, binefăcători 29, emeritați 78, ordinari 49.

INFORMAȚIUNI

Este cunoscut cazul Românilor din *Somcuta mare*. Se știe cum vre-o 6 fruntași de acolo au fost pedepsiți cu amendă de câte 50 fl., pentru că în anul mileniului, la 8 Iunie, ziua încoronării M. Sale, au aranjat un conduct omagial și au cîntat cîntecul: *Doamne ține și protege patria și pe împărat.*

În contra acestei repugante sentințe s'a dat recurs. Dar fără rezultat.

N'a fost însă destul!

Doi dintre cei 6 fruntași, domnii *Nicolae Nilvan* și *Vasile Dragoș*, sunt advocați.

Acești domni au fost trași la răspundere și de către camera advocațională din *Sătmar*.

În 4 Decembre n. s'a enunțat judecata camerei și *advocați rămâni* au fost pedepsiți de nou cu câte 200 fl. amendă.

Astfel în scurtă vreme 650 fl. au trebuit să plătească Români din *Somcuta* pentru loialitatea lor către tron!...

Nu e destul, că ne-am plătit cu singele acest sentiment tradițional, trebuie să ni'l rescumpărăm și cu bani? — Aceasta numai în Ungaria se poate Adevărat stat — *fin-de-siècle!*...

Școala română grădat. din Ciucea a fost închisă cu forța pentru-ca Români să fie siliți a-și da copii la școala maghiară de Stat.

Aceasta din urmă neavînd elevi, un post de învățător s'a cassat.

Pentru-ca să nu rămînă dascălul maghiar de pagubă, (*solgăbirăul*) a închis școala românească și a poruncit Românilor, că pe 15 l. c. toți să-și ducă copii la școala unghurească și să-și înscrie acolo.

Poporul este iritat la culme. Tăranii zic, că vor să-i facă Unguri. Preotul român *I. Truța* s'a luptat bravv olnincoșilor sbiri unghurești, dar fără succes.

Cîtiva prăpădiți și decăzuți indivizi, bețivi, sunt cumpărați de Unguri și fac intrigi.

Se pare că un conflict e inevitabil.

Pentru Adunarea generală de azi, Duminecă, a Secțiunii de București a Ligii, Președintele Secțiunii a trimis membrilor următoarea invitație:

Domnule Membru,

Neîntrunindu-se la prima convocare dela 30 Noembrie expirat, membrii în numărul cerut de Statute (Art. 24), pentru a se putea ține Adunarea generală, am onoare a vă convoca din nou pentru ziua de Duminecă, 7 Decembre curent, la orele 2 d. a., în localul Ligii Culturale, Strada Nouă No. 3, cînd Adunarea generală se va ține cu ori cîți Membri vor fi prezenți.

La ordinea zilei vă fi:

Darea de seamă despre mișcarea de peste an a Secțiunii de către Secretarul și Casierul Secțiunii.

Toți membrii Ligii pot asista la această Adunare. Alte chestiuni decît cele cari sunt la ordinea zilei, nu se pot discuta în această Adunare conform Art. 16 din Statute.

Primiți, vă rog, D-le Membru, asigurarea distinsei mele considerațiuni.

Președintele Secției
S. Periețeanu-Buzău